हिंदी

1. 'काबुलीवाला' कहानी के रचयिता कौन हैं ?

(1) सुदर्शन (2) रामकुमार वर्मा

(3) रवींद्रनाथ ठाकुर (4) मोहन राकेश

2. निम्न में से इस रचनाकार के रेखाचित्र, संस्मरण प्रसिद्ध हैं–

(1) मैथिलीशरण गुप्त (2) जयशंकर प्रसाद

(3) रामधारीसिंह 'दिनकर' (4) महादेवी वर्मा

3. 'ट' वर्ग की पंचमाक्षर ध्वनि कौन-सी है ?

(1) न (2) म

(3) ण (4) ञ

4. निम्न में से प्रेमचंद जी की कहानियों का संग्रह कौन-सा है ?

(1) मानसरोवर (2) मेरी प्रिय कहानियाँ

(3) गीतांजलि (4) हँसते हैं रोते हैं

5. निम्न में से 'सम्मान' शब्द का विलोम शब्द कौन-सा है ?

(1) अनादर (2) मान

(3) अपमान (4) निरादार

6. अपने मामा जी को पुरस्कार प्राप्ति हेतु लिखे हुए पत्र को क्या कहा जाता है ?

(1) आवेदन पत्र (2) शिकायत पत्र

(3) घरेलू पत्र (4) प्रार्थना पत्र

7. 'सुशांत के माता-पिता अमेरिका में नौकरी करतें थे।' वाक्य में प्रयुक्त कारक प्रत्यय कौन-सा है ?

(1) कर्ताकारक (2) कर्मकारक

(3) संबंधकारक (4) संप्रदानकारक

निम्न परिच्छेद पढ़कर उसके नीचे दिए गये प्रश्न क्रमांक **8** से **11** के उत्तर विकल्पों में से चुनकर लिखिए :

देखा जाए तो हमारे देश में बड़ी फ्री स्टाइल टाइप की मेहमानदारी होती है। कोई बंधन नहीं, कोई रोक-टोक नहीं। आप रात 12 बजे भी जाकर अपने मेहमान का दरवाजा पुलिसिया बेशर्मी से ठोक सकते हैं। बेचारा शराफत का मारा मेजबान सोते से उठकर भी हाथ जोड़कर आपका स्वागत करेगा। अगर आप किसी दूसरे शहर से आ रहे हैं तो अपना सामान आँखें मलते हुए मेजबान के हाथों में थमाकर बड़ी बेतकल्लुफी से

उसके ही सोफे पर पसरते हुए कह सकते हैं, "भाई सीधा स्टेशन से आ रहा हूँ। बड़े जोर की भूख लग रही थी पर बाहर का खाना खाकर कौन अपना पेट खराब करता। सोचा अपने ही तो घर जा रहे हैं, वहीं चलकर भाभी जी नींद से झुकी पलकों के साथ आपके लिए पूरियाँ तलने में जुट जाएँगी। जब तक वे बेचारी अपनी नींद उड़ाकर आपके लिए खाना तैयार करें, तब तक आप मौके का फायदा उठाकर एक झपकी मार लें।''

8. परिच्छेद में 'मेहमान' शब्द का विलोम अर्थी कौन-सा शब्द आया है ?

(1) मालिक (2) मेजबान

(3) यजमान (4) आगंतुक

9. मेहमान का स्वागत कैसे किया जाएगा ?

(1) शर्म से (2) आलस्य से

(3) खुशी से (4) शराफत से

10. निम्न में से 'बेचारी भाभी' के लिए आए हुए विशेषण का प्रकार कौन-सा है ?

(1) संख्यावाचक विशेषण (2) सार्वनामिक विशेषण

(3) गुणवाचक विशेषण (4) परिमाणवाचक विशेषण

11. परिच्छेद में 'निस्संकोच' के लिए आया हुआ शब्द यह है –

(1) मेहमानदारी (2) झुकी-झुकी पलकों से

(3) हाथ जोड़कर (4) बेतकल्लुफी

निम्नलिखित कविता पढ़कर प्रश्न क्रमांक **12** से **15** के उत्तर विकल्पों में से चुनकर लिखिए :

फूलों से नित हँसना सीखो, भौंरों से नित गाना।
फल से लदी डालियों से, नित सीखो शीश झुकाना।
सीख हवा के झोकों से लो, कोमल भाव बहाना।
दूध तथा पानी से सीखो, मिलना और मिलाना।
सूरज की किरणों से सीखो, जगना और जगाना।
लता और पेड़ों से सीखो, सबको गले लगाना।
वर्षा की बूँदों से सीखो, सबका हृदय जुड़ाना।
मेहँदी से सीखो, पिसकर भी अपना रंग चढ़ाना।
दीपक से सीखो, जितना हो सके अँधेरा हरना।
पृथ्वी से सीखो, प्राणी की सच्ची सेवा करना।

12. उपर्युक्त कविता के लिए उचित शीर्षक होगा–
(1) स्नेह (2) सीख (3) आदतें (4) नम्रता

13. "झुकाना" शब्द कौन-सा प्रेरणार्थक रूप है ?
(1) प्रथम प्रेरणार्थक (2) द्वितीय प्रेरणार्थक
(3) तृतीय प्रेरणार्थक (4) मुख्य क्रिया

14. 'सत्पुरुष' संधि का प्रकार कौन-सा है ?
(1) स्वर संधि (2) व्यंजन संधि
(3) विसर्ग संधि (4) इनमें से कोई नहीं

15. निम्न में से 'सीखना' क्रिया का आज्ञार्थक रूप क्या है ?
(1) सीखो (2) सीखिए (3) सीखिएगा (4) सीखें

16. निम्न में से व्यंजनों का वर्ग कौन-सा है ?
(1) इ ई उ ऊ (2) अ क आ स (3) प फ ब भ म (4) ए ऐ ओ औ

17. निम्न में से पुल्लिंग शब्द कौन-सा है ?
(1) सरकार (2) गेहूँ (3) दाल (4) नदी

18. निम्न में से यह शब्द समुच्चयबोधक नहीं है –
(1) की ओर (2) इसीलिए (3) क्योंकि (4) कि

19. निम्न में से यह वाक्य अकर्मक वाक्य है –
(1) राजू फल खाता है।
(2) राजू बगीचे में बैठा है।
(3) माँ ने साड़ी खरीदी।
(4) बच्चा गेंद खेलता है।

20. 'राम बाजार गया।' वाक्य का अपूर्ण भूतकाल क्या होगा ?
(1) राम बाजार जा रहा है।
(2) राम बाजार गया है।
(3) राम बाजार गया था।
(4) राम बाजार जा रहा था।

21. आश्चर्य, शोक, घृणा आदि भावों को प्रकट करने के लिए किस विराम चिह्न का प्रयोग किया जाता है ?

(1) प्रश्न चिह्न (2) उद्धरण चिह्न

(3) विस्मयादिबोधक चिह्न (4) अपूर्ण विराम चिह्न

22. निम्न में से शुद्ध शब्द कौन-सा है ?

(1) उस्तुकता (2) उसुत्कता (3) उतसुकता (4) उत्सुकता

23. हिंदी में इस शब्द का प्रयोग एकवचन और बहुवचन में समान रूप से किया जाता है–

(1) रास्ता (2) किताब (3) नेता (4) वस्तु

24. 'हिमालय सबसे ऊँचा पर्वत है।' वाक्य में उद्देश्य कौन-सा है ?

(1) हिमालय (2) पर्वत (3) ऊँचा (4) सबसे

25. नीचे दिए गए शब्दों में से कौन-सा शब्द अलग अर्थ का है ?

(1) वारि (2) क्षीर (3) जल (4) तोय

26. निम्न में से कौन-सा शब्द प्रत्यययुक्त नहीं है ?

(1) अनुवाद (2) उत्साहित

(3) अभिमान (4) बोझिल

27. निम्न में से कौन-सा शब्द तद्धित नहीं है ?

(1) घरेलू (2) बुढ़ापा

(3) परिश्रमी (4) घुमक्कड़

28. निम्न में से 'थोड़े में अधिक कहना' इस अर्थ का मुहावरा कौन-सा है ?

(1) आपे से बाहर होना (2) दिल खोलकर बातें करना

(3) गागर में सागर भरना (4) गुस्सा पी जाना

29. निम्न में से मध्ययुगीन कवि कौन है ?

(1) चंदबरदाई (2) रहीम

(3) सुभद्राकुमारी चौहान (4) सुमित्रानंदन पंत

30. 'जो अपने काम स्वयं करता है' उसे कहते हैं :

(1) परावलंबी (2) स्वावलंबी

(3) कार्यकर्ता (4) कर्ता

31. Choose the correct compound sentence for the given sentence.
Though she loved him, she had to leave him.
(1) She loved him and she had to leave him.
(2) She loved him but she had to leave him.
(3) She had to love him or she had to leave him.
(4) In spite of her love she had to leave him.

32. Choose the correct indirect speech for the given sentence.
"You cannot bathe in this sea," he said to me, "it is very rough".
(1) He said that you cannot bathe in this sea because it is rough.
(2) He said that I could not bathe in that sea if it was very rough.
(3) He said that I could not bathe in that sea as it was very rough.
(4) He said that you cannot bathe in this sea since it was very rough.

33. Choose the correct alternative to fill in the blank.
Priyanka is .... than Deepika.
(1) more pretty (2) more prettier
(3) prettier (4) the prettiest

34. Identify the mismatched pair.
(1) bee–hive (2) bird–nest
(3) spider–web (4) cat–kitten

35. Choose the correct alternative to fill in the blanks.
Don't side .... those who act contrary .... national interest.
(1) with, of (2) by, of (3) with, with (4) with, to

36. Choose the correct alternative to fill in the blanks.
.... best, when corrupted, become .... worst.
(1) The, the (2) The, a (3) A, a (4) A, the

37. Identify the tense of the given sentence.
An ancient Greek slave was worth his own weight in salt.
(1) Past continuous tense (2) Simple past tense
(3) Past perfect tense (4) Past perfect continuous tense

38. Choose the correct alternative to fill in the blank.
During the earthquake, buildings collapsed like a .... of cards.
(1) band (2) pack (3) hoarde (4) herd

39. Identify the part of speech of the underlined word in the given sentence.
They put up a fence <u>between</u> their house and their neighbour's house.
(1) preposition (2) conjunction (3) interjection (4) adverb

40. Select the combination of numbers so that the alphabets arranged accordingly will form a meaningful word.
r e y a r p
1 2 3 4 5 6
(1) 321654 (2) 654213 (3) 654321 (4) 235614

Read the following passage and answer the questions selecting the most appropriate alternative. (Q. Nos. 41 to 45)

A pioneering scheme has been started recently in Southampton on England's South coast to educate motorist who have been convicted of drunken driving.

The penalty for drunken driving might be the loss of a driving license and a heavy fine. But under the new scheme, convicted drivers do not pay the fine. Instead they have to attend eight training sessions–once a week, organised by the local authority probation service.

Designed to demonstrate the damage alcohol can do, the scheme was devised by senior probation officer John Cook. He said about a quarter of the people who came to him had a drink problem, but had not realised how much they were drinking.

One way of getting the message across was to make the drivers pour out their usual ration of alcohol and then measure it. Almost everyone pours out not a single measure but a double at least, an example of how easy it is to have more than just one drink and to encourage other people to do the same.

The instructors on the course are giving clinical evidence of the effects of alcohol on the body and brain. The sober truth is that drinking badly affects driving skills, although the drinker might like to believe otherwise.

41. The Southampton scheme requires convicted drivers :
(1) to pay a heavy fine
(2) to attend eight driving sessions-once a week
(3) to undergo a probation service
(4) to surrender their driving license

42. John Cook devised the scheme :
(1) as a demonstration technique for driving
(2) to demonstrate the harmful effects of alcohol
(3) to show that Southampton was concerned about drivers
(4) to prove that alcohol does influence driving

43. The problem with a quarter of the people who went to John Cook was that they :
(1) did not want to stop drinking
(2) were unaware of the fact that they could get drunk
(3) would not admit that they had a drinking problem
(4) did not know how much they were drinking

44. Most drivers start off with at least :
(1) a double measure
(2) a single measure
(3) a little less than a single measure
(4) two doubles

45. The truth is that alcohol :
(1) does not affect the body but only the brain
(2) affects only the brain
(3) affects the body and the brain
(4) has no effect on the body or the brain

46. Identify the mood that the underlined modal auxiliary shows in the given sentence.
We must follow the traffic rules.
(1) permission (2) possibility (3) ability (4) obligation

47. Choose the correct alternative to fill in the blank.
Please make it a point to .... water taps before you go out.
(1) turn down (2) turn off (3) turn about (4) turn over

48. Name the underlined clause in the given sentence.
You may go home when you finish your work.
(1) adverb clause of time (2) adverb clause of purpose
(3) adverb clause of condition (4) adverb clause of place

49. Choose the correct wh-type question to get the underlined part as the answer.
Let us go to the Italian restaurant.
(1) What restaurant shall we go to ?
(2) Which restaurant shall we go to ?
(3) Where shall we go to ?
(4) When shall we go to the restaurant ?

50. Select the correct cardinal number for the given.
A million
(1) 10000 (2) 100000 (3) 10000000 (4) 1000000

51. Choose the alternative which best expresses the meaning of the word underlined in the given sentence.
The team was greeted by deafening applause from the audience.
(1) dangerous (2) terrifying (3) mild (4) very loud

52. Rearrange the jumbled parts which are labelled P, Q, R and S to form a complete meaningful sentence.
P : when warm summer
Q : to the cold winter
R : Autumn is the season
S : temperatures gradually decrease
(1) SRQP (2) RQPS (3) PQRS (4) RPSQ

53. Choose the alternative which is opposite in meaning to the word underlined in the given sentence.
Such comparisons in poetry are useful.
(1) permanent (2) ancient (3) renovated (4) useless

54. Identify which part of the sentence has an error.
A : The Times of India
B : has the larger circulation
C : of all English dailies
D : in India
(1) A (2) B (3) C (4) D

55. Choose the correctly spelt word.
(1) duration (2) damege (3) electrisity (4) economicel

56. Choose the correct passive construction of the given sentence.
Chefs use these machines to mix the ingredients.
(1) These machines have been used to mix the ingredients by chefs
(2) These machines are used by chefs to mix the ingredients
(3) These machines are being used by chefs to mix the ingredients
(4) These machines were used by chefs to mix the ingredients

57. Choose the word opposite in meaning to the given word.
Fragile
(1) weak (2) robust (3) gentle (4) subdued

58. Choose the mis-spelt word.
(1) extract (2) eligible (3) explaination (4) extension

59. Choose the alternative which best expresses the meaning of the given word.
Onus
(1) inclination (2) prudence
(3) antipathy (4) responsibility

60. Choose the most suitable 'one word' for the given expression.
One who leaves his own country to settle in another.
(1) foreigner (2) tourist (3) emigrant (4) native

मराठी

31. पुढीलपैकी उद्देशबोधक उभयान्वयी अव्यय असणारे वाक्य कोणते ?

(1) आजच काम पूर्ण व्हावे, म्हणून त्याने कामाचा वेग वाढवला.

(2) वेळीच उपचार मिळाले, म्हणून तो पूर्णत: बरा झाला.

(3) आपण असे बोलावे, की ते सर्वांना पटावे.

(4) तो उशिरा पोहोचला, म्हणून सारेजण त्याच्यावर भडकले.

32. 'सुगरण झाडावर घरटे बांधते'. या वाक्याचा काळ कोणता ?

(1) अपूर्ण वर्तमानकाळ (2) अपूर्ण भूतकाळ

(3) साधा भूतकाळ (4) साधा वर्तमानकाळ

33. पुढीलपैकी द्वंद्व समासाचे उदाहरण कोणते ?

(1) राजवाडा (2) पंचवटी (3) आईवडील (4) यथाशक्ती

प्र. क्र. 34 ते 36 साठी सूचना : पुढील उतारा काळजीपूर्वक वाचून त्याखाली विचारलेल्या प्रश्नांची अचूक उत्तरे निवडा :

उन्हाळा जसजसा जवळ येतो तसतशी पांढऱ्या चाफ्याची पानं गळून पडतात. वसंतपंचमीच्या आसपास ह्या झाडाची सगळी पानं गळून गेलेली असतात. झाड म्हणजे नुसता खराटा दिसतं. त्या खडखडीत फांद्यांतून दिसणारं निळं आभाळच अधिक बरं वाटतं. किंवा त्या निळ्या आभाळावर ह्या काळ्या करड्या रेघा मारलेल्या दिसतात. ओक्याबोक्या रेघा. पण ह्या रेघा अस्ताव्यस्त मात्र नसतात. त्या रेघांचा एक सुडौल आकार दिसतो. सुडौल पण अबोल. झाड असतं जिवंत; पण न हलणारं, न बोलणारं. सृष्टीत वसंत ऋतू पानाफुलांचं वैभव फुलवत असतो; पण पांढऱ्या चाफ्याचं झाड मात्र खंतावल्यासारखं दिसतं. वारा येतो आणि ह्याच्या अंगाशी खेळतो. पण एकही पान नसल्यानं पांढऱ्या चाफ्याचं झाड हाललं असं वाटतच नाही. सकाळी प्रसन्न अरुणोदय होतो; पण पांढऱ्या चाफ्याला कळ्या नसल्यानं हा हलल्यासारखा दिसत नाही. पावसाळ्यातलं ह्याचं ते हिरव्या गुच्छांचं हालणं-फुलणं आठवून तर आत्ताचा त्याचा हा उदासीनपणा आपल्या मनाला खूपच खिन्न करतो.

34. चाफा हलल्यासारखा का दिसत नाही ?

(1) पानगळती झाल्यामुळे (2) वारा वाहत नसल्यामुळे

(3) अरुणोदय झाल्यामुळे (4) बहरलेल्या फांद्या असल्यामुळे

35. चाफ्याची पाने कधी गळून पडतात ?

(1) उन्हाळा संपल्यावर (2) पावसाळा सरता-सरता

(3) हिवाळा सरता-सरता (4) उदासीनता आल्यावर

36. पानगळती कोणत्या ऋतूत होते ?

(1) ग्रीष्म (2) शरद (3) वर्षा (4) शिशिर

37. 'गुन्हा करूनही कबूल न करणाऱ्या चोरांस पोलिसांनी ....'. हे वाक्य पूर्ण करण्यासाठी योग्य वाक्प्रचार निवडा :

(1) तमा न बाळगणे (2) लोटांगण घालणे

(3) चौदावे रत्न दाखवणे (4) जिवाचे रान करणे

38. 'कद्रू' या शब्दाचा योग्य विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?

(1) उदार (2) कृपण (3) भाग्यवान (4) दयाळू

39. आकृतीत दिलेल्या अक्षरांपासून तयार होणाऱ्या अर्थपूर्ण म्हणीचा योग्य अर्थ कोणता ?

रा	चिं	घ	ये	ते	ई	ती	रा	प

(1) एकापेक्षा दुसरा वरचढ असणे.
(2) दुसऱ्याचे वाईट व्हावे अशी इच्छा बाळगणाऱ्याचे वाईट होते.
(3) स्वत: गुन्हा करून दुसऱ्याच्या नावाने ओरड करणे.
(4) मूर्खपणाने दुसऱ्याचे अनुकरण करणे.

40. 'मलाही त्यांचा प्रेमळ स्वभाव खूप आवडतो.' या वाक्यातील उद्देश्य भागात एकूण किती शब्द आले आहेत ?
(1) चार (2) तीन (3) दोन (4) एक

41. 'त्वेष' या शब्दाचा समानार्थी शब्द कोणता ?
(1) द्वेष (2) रोष (3) मत्सर (4) आवेश

42. पुढीलपैकी शुद्ध शब्द कोणता ?
(1) नि:ष्क्रिय (2) निष्क्रीय (3) निष्क्रिय (4) निश्क्रिय

43. 'शरद ऋतूत अंगणात दुधासारखे पिठूर चांदणे पडले होते.' या वाक्यातील उपमेय कोणते ?
(1) ऋतू (2) दूध (3) चांदणे (4) पिठूर

44. 'मनूने नवीन <u>पुस्तके</u> खरेदी केली.' या वाक्यातील अधोरेखित शब्दाची विभक्ती कोणती ?
(1) प्रथमा (2) तृतीया (3) चतुर्थी (4) द्वितीया

45. पुढील वाक्यातील कर्म ओळखा :
रेयांशने वर्गातील फळ्यावर सुंदर चित्र रेखाटले.
(1) वर्ग (2) फळा (3) रेयांश (4) चित्र

46. 'बेंदूर हा सण वेगवेगळ्या भागांत वेगवेगळ्या महिन्यांत येतो'. या वाक्यात एकूण नामे किती ?
(1) चार (2) पाच (3) सहा (4) तीन

47. पुढील वाक्यातील अधोरेखित शब्दाचे लिंग ओळखा.
'लक्ष्मीबाईंवर एकामागोमाग एक अनेक <u>संकटे</u> आली'.
(1) स्त्रीलिंग (2) पुल्लिंग
(3) नपुंसकलिंग (4) स्त्रीलिंग व नपुंसकलिंग

48. वचनप्रकारानुसार विसंगत नाम कोणते ?
(1) मडके (2) पंचके (3) पुस्तके (4) फटाके

49. 'मी वनवासी' हे आत्मचरित्र कोणाचे आहे ?
(1) सिंधुताई सपकाळ (2) सावित्रीबाई फुले
(3) ताराबाई शिंदे (4) प्रज्ञा पवार

50. पत्रलेखनात वडिलधाऱ्या मंडळींना पुढीलपैकी कोणता मायना येईल ?
(1) तीर्थस्वरूप (2) तीर्थरूप (3) चिरंजीव (4) गुरुवर्य

51. पुढीलपैकी कोणता शब्द तत्सम नाही ?
(1) कवी (2) झोप (3) दुग्ध (4) भूगोल

प्र. क्र. 52 ते 54 साठी सूचना : पुढील कविता काळजीपूर्वक वाचून त्याखाली विचारलेल्या प्रश्नांची अचूक उत्तरे निवडा :

सोनपिवळे झाड उभे गर्द मळ्यात
आकाशाचे स्वर फुलले पाखरांच्या गळ्यात
गर्द हिरव्या पालवीत रंग भरून आले
आकाशच उतरून सोने पेरून गेले
एका सोनसकाळी उन्ह कोवळे न्हाले
मातीच्या गर्भातले स्वप्न आभाळ कवळून गेले
पिकांच्या तालेवार आरशात रूप गात आभाळाचे
निळ्या गळ्यांनी पक्षी गातो संगीत माळाचे
निसर्गाचा बहर पेलेना पिकांना भार
सूरभरत्या गट्यांनी फुटे शेतांना स्वर

52. कवितेतील वर्णनानुसार सोने पेरून कोण गेले ?
(1) झाड (2) आकाश (3) पाखरे (4) सकाळ

53. कवितेतील वर्णनानुसार विशेषण व विशेष्य यांतील चुकीची जोडी कोणती ?
(1) गर्द–मळा (2) तालेवार–आरसा
(3) हिरवी–पालवी (4) कोवळी–सकाळ

54. वरील कवितेत कवीने कशाचे वर्णन केले आहे ?
(1) बळीराजाचे (2) बहरलेल्या शेताचे
(3) अवर्षणाचे (4) पेरणीच्या दिवसांचे

55. 'ज्ञानचक्षू' या शब्दामध्ये एकूण वर्ण किती ?
(1) दहा (2) अकरा (3) बारा (4) तेरा

56. 'क्षुत्पिपासा' या शब्दाचा योग्य संधिविग्रह कोणता ?
(1) क्षुध् + पिपासा (2) क्षुद् + पिपासा
(3) क्षुत् + पिपासा (4) क्षुधः + पिपासा

57. 'आकाशातून पावसाच्या धारा कोसळल्या'. या वाक्याचा प्रयोग ओळखा :
(1) सकर्मक कर्तरी (2) कर्मणी
(3) अकर्मक कर्तरी (4) अकर्मक भावे

58. आलंकारिक शब्द व त्याचा अर्थ यांतील अयोग्य जोडी कोणती ?
(1) ओनामा-सुरुवात (2) बृहस्पती-बुद्धिमान
(3) पर्वणी-दुर्मीळ योग (4) गंगा-यमुना-नद्यांचा उगम

59. सहसंबंध ओळखा :
घुबडांचा-घुत्कार, तर हंसांचा ....
(1) केकारव (2) गुंजारव (3) कलरव (4) चीत्कार

60. पुढीलपैकी 'महाराष्ट्र कवी' कोणास म्हणतात ?
(1) विनायक जनार्दन करंदीकर (2) यशवंत दिनकर पेंढारकर
(3) राम गणेश गडकरी (4) बाळ सीताराम मर्ढेकर

61. सायकल चालविण्याचे कौशल्य हे मोटारसायकल चालविण्यासाठी उपयोगी पडत असेल तर त्यास अध्ययनाचे ………………… म्हणता येईल ?

(1) धन संक्रमण (2) ऋण संक्रमण
(3) तटस्थ संक्रमण (4) शून्य संक्रमण

62. शारीरिक प्रतिक्रियांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या तंत्राचा वापर केला जात नाही ?

(1) जैव प्रतिभरण (2) शिथिलीकरण प्रशिक्षण
(3) व्यसनांच्या आहारी जाणे (4) व्यायाम

63. प्रत्येक व्यक्ती मेंदूच्या दोन अर्धगोलांपैकी कोणत्या तरी एका अर्धगोलाचा जास्त वेळा वापर करतो. ज्या व्यक्तींमध्ये मेंदूचा उजवा भाग अधिक कार्यप्रवण असतो. ती व्यक्ती खालीलपैकी कोणती गोष्ट अधिक सुलभपणे करते ?

(1) तार्किक पद्धतीने विचार करणे (2) अनुमान काढणे
(3) भावनात्मक कार्य करणे (4) घटनेची कारणमीमांसा शोधणे

64. कार्ल रॉजर्स या मानसशास्त्रज्ञाने विद्यार्थ्यांचे अध्ययन चांगले होण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या गोष्टींकडे लक्ष देणे आवश्यक आहे असे अनुभवजन्य अध्ययनविषयक उपपत्तीमध्ये मांडले आहे ?

(1) अध्ययनार्थीच्या मनात अध्ययनसंबंधीची भीती वाटली पाहिजे.
(2) अध्ययन स्रोत विद्यार्थ्यांच्या दृष्टीने प्रतिकूल असावे.
(3) स्व-मूल्यमापन हीच मूल्यमापनाची प्रमुख पद्धती असली पाहिजे.
(4) अध्ययनार्थीने विषयाचे महत्त्व लक्षात घेण्याची गरज नाही.

65. गिलफोर्ड यांनी बहुआयामी बुद्धिमत्ता ही उपपत्ती मांडताना त्याची तीन घटकांत मांडणी केली. त्यापैकी 'क्रिया' या घटकांत खालीलपैकी कोणत्या गोष्टीचा समावेश होत नाही ?

(1) बोध – एखाद्या गोष्टीची जाणीव होणे
(2) स्मरण – बोध झालेल्यांची धारणा होणे
(3) सांकेतिक – संकेतचिन्हांचा बोध होतो
(4) मूल्यमापन – निवडलेल्या पर्यायांची परिणामकारकता तपासणे

66. प्राथमिक इयत्तेमध्ये कोणत्या अध्यापनसूत्रात 'आधी वस्तू व नंतर वर्णन' हा क्रम योग्य ठरतो ?

(1) ज्ञाताकडून अज्ञाताकडे (2) सोप्याकडून अवघडाकडे
(3) मूर्ताकडून अमूर्ताकडे (4) विशेषाकडून सामान्याकडे

67. अब्राहम कप्लान यांच्या मते व्यवहार आणि तथ्ये यांच्या तुलनेत सांकेतिक रचना म्हणजे ……………. होय.

(1) उपपत्ती (2) नियम
(3) अंदाज (4) तत्त्व

68. खालीलपैकी कोणते मतिमंदत्व शरीरातील हार्मोन्सच्या अनियमित स्रावामुळे येते ?

(1) गॅलॅक्टोसिमिया (2) मंगोलिझम

(3) मायक्रोसिफॅली (4) हैड्रोसिफिलस

69. दोन परिस्थितीमध्ये जर समान घटक असतील तर अध्ययन संक्रमण होते असे मत .... या मानसशास्त्रज्ञाने मांडले.

(1) बॅग्ले (2) थॉर्नडाईक

(3) स्किनर (4) जड्ड

70. कोणतीही गोष्ट जाणून घेण्यासाठी मनाने केलेली धडपड म्हणजे .... होय.

(1) अवधान (2) स्मरण

(3) धारणा (4) संवेदना

71. ब्लूमच्या वर्गीकरण (टेक्सोनोमी) शास्त्राच्या मते, मूल्यमापनाच्या त्रिकोणाच्या शिरोबिंदूला .... हा घटक आहे.

(1) अध्ययन अनुभव (2) प्रत्याभरण

(3) उद्दिष्टे (4) मूल्यमापन

72. स्मरणशक्तीच्या घटकांचा योग्य क्रम कोणता ?

(1) ग्रहण – वहन – धारणा – प्रत्यावहन

(2) ग्रहण – धारणा – प्रत्यावहन – प्रत्याभिज्ञान

(3) वहन – धारणा – प्रत्यावहन – प्रत्याभिज्ञान

(4) ग्रहण – स्मरण – प्रत्यावहन – प्रत्याभिज्ञान

73. खालीलपैकी कोणते उदाहरण हे 'पलायन' या सहजप्रवृत्तीच्या उदात्तीकरणाचे उदाहरण आहे ?

(1) विद्यार्थ्यांना कराटे खेळण्याचे शिक्षण देणे

(2) खेळांमधील संघ तयार करणे.

(3) वाघ दिसताच पळून जाणे

(4) आपल्यापेक्षा श्रेष्ठ व्यक्तीच्या बरोबर राहणे

74. मेरिल यांनी मांडलेल्या ज्ञानरचनावादाचे खालीलपैकी कोणते गृहीतक अयोग्य आहे ?

(1) अनुभवातून ज्ञानरचना होते

(2) अध्ययनातून लावलेल्या अर्थाबाबत चर्चाघडून दृष्टिकोनाची देवाणघेवाण होते. मात्र स्वतःची आंतरिक भूमिका स्थिर राहते

(3) अनुभवांना अर्थ देण्याच्या सक्रिय प्रक्रियेतून संकल्पना/संबोध यांची निर्मिती होते.

(4) अध्ययनात बाह्यजगताचे वैयक्तिक पातळीवर अर्थनिर्वचन केले जाते

75. खालीलपैकी कोणत्या विधानामध्ये अध्यापन पद्धती व अध्यापन कार्यनीती यांतील फरक दिसून येत नाही.

(1) कार्यनीती ही संकल्पना मिलिटरीमधून आलेली आहे तर पद्धती ही संकल्पना अध्यापनशास्त्रातून आलेली आहे.

(2) कार्यनीती अध्यापनाला शास्त्र मानते तर पद्धती अध्यापनाला कला मानते.

(3) अपेक्षित वर्तनबदल व अध्ययन परिस्थिती यांचा संबंध कार्यनीतीशी येतो तर आशय व सादरीकरण यांचा संबंध अध्यापन पद्धतीशी येतो.

(4) कार्यनीती ही स्थूल उपायांचा अंगीकार करते तर पद्धती ही सूक्ष्म उपागमांचा स्वीकार करते.

76. खालीलपैकी कोणत्या आंतरक्रियांचा समावेश सांस्कृतिक आंतरक्रियांमध्ये होत नाही ?

(1) भारताचे नागरिक म्हणून राष्ट्रीय सण साजरे करतो.

(2) नाताळ, ईद अशा विविध धर्माच्या सणांमध्ये उत्साहाने भाग घेतो.

(3) समाजात घडणाऱ्या घटनांचे विश्लेषण वैज्ञानिक दृष्टिकोनातून करतो.

(4) आषाढी एकादशीला पंढरपूरला पायी चालत जातो.

77. ताणतणावाच्या व्यवस्थापनासाठी आवश्यक वर्तनबदलामध्ये खालीलपैकी कोणते विधान अनुकूल नाही ?

(1) समतोल आहार घेणे
(2) कामाचा प्राधान्यक्रम ठरविणे
(3) नकारात्मक दृष्टिकोन ठेवणे
(4) कामाचे व वेळेचे नियोजन करणे

78. समस्येचे विश्लेषण करून ती सोडविण्याची योजना तयार करणे म्हणजे .... होय.

(1) अवबोध
(2) विचारप्रक्रिया
(3) कल्पना
(4) प्रतिमा

79. स्वत:मधील उणीवा झाकण्यासाठी अमित सिनेमातील हिरो हिरोईनचे स्वत:बरोबर काढलेले फोटो सर्वांना दाखवतो व ते मला नेहमी फोन करून त्यांच्या घरी बोलवितात असे सांगतो. हे कोणत्या संरक्षण यंत्रणेचे उदाहरण आहे ?

(1) समर्थन
(2) तादात्म्य
(3) परागमन
(4) प्रतिपूरण

80. आसुबेल यांनी आशय, अध्यापक, विद्यार्थी, अभ्यासक्रम यासंबंधी विचार करून मांडलेल्या सिद्धातांमध्ये खालीलपैकी कोणत्या पायरीचा समावेश होत नाही ?

(1) विद्यार्थ्यांची मानसिक पूर्वतयारी
(2) अध्ययन उद्दिष्टे
(3) माहितीचे सादरीकरण
(4) नवीन संकल्पनांचे अध्ययन

81. लहान-मोठा, आखूड-लांब, जवळ-दूर, काल-आज इ. संबोध स्पष्ट होऊन वस्तू प्रत्यक्ष पाहून वर्गीकरण करणे, क्रम लावणे, मांडणी करणे, चित्र काढणे, रचना करणे इ. बाबी जीन पियाजे यांनी मांडलेल्या खालीलपैकी कोणत्या विकासामध्ये घडून येते ?

(1) औपचारिक क्रियात्मक अवस्था
(2) क्रियापूर्व अवस्था
(3) मूर्त क्रियाकाल अवस्था
(4) संवेदीकरण अवस्था

82. एका वर्तुळाची त्रिज्या 7 सेंमी आहे. तर त्या वर्तुळाचे क्षेत्रफळ किती ? हा प्रश्न कोणत्या उद्दिष्टांशी निगडित आहे ?

(1) आकलन
(2) उपयोजन
(3) ज्ञान
(4) कौशल्य

83. डोळ्यांनी ग्रहण केलेल्या दृक संवेदनाचे ग्रहण करून त्यावर प्रक्रिया करणे, प्रतिमांचा अर्थ लावण्याचे काम मेंदूतील कोणत्या भागातील केंद्रामार्फत केले जाते ?

(1) पार्श्वमस्तिष्क भाग
(2) शंखाकृती भाग
(3) ललाटीय भाग
(4) पार्श्वललाटीय भाग

84. शिक्षकाने विद्यार्थ्यांना नवीन ज्ञान देण्यापूर्वी त्यांचे पूर्वज्ञान पक्के केलेले असले पाहिजे असे मत .... यांनी मांडले.

(1) वॅटसन
(2) जीन पियाजे
(3) ब्रुनर
(4) कोहलर

85. क्रमन्वित अध्ययन पद्धतीमध्ये एकेक विधान किंवा प्रश्न व त्याचे उत्तर याला तांत्रिक परिभाषेत चौकट म्हणतात. नवा भाग शिकवण्यासाठी विषय प्रतिपादनाची तयारी म्हणजे .... चौकटी होय.

(1) पूर्वज्ञान
(2) ज्ञान संपादन
(3) उजळणी
(4) चाचणी

86. संवेदनाला अर्थ लावला की त्याचे रूपांतर खालीलपैकी कोणत्या घटकात होते ?

(1) अवबोध
(2) संबोध
(3) प्रतिमा
(4) कल्पना

87. डॅनिअल गोलमन यांनी भावनिक बुद्धीमत्तेचे प्रमुख दोन घटक मांडले आहेत. त्यातील व्यक्तिगत क्षमता या घटकामध्ये खालीलपैकी कोणत्या घटकाचा समावेश नाही ?

(1) अभिप्रेरणा
(2) तदनुभूती
(3) आत्मपरिचय
(4) आत्मनियंत्रण

88. परिकल्पना निर्मिती, समस्येची उकल होण्यासाठी .... या प्रतिमानांचा वापर केला जातो.

(1) पृच्छा प्रशिक्षण प्रतिमान
(2) बोधात्मक विकास प्रतिमान
(3) स्मरणशक्ती प्रतिमान
(4) संकल्पनात्मक प्रणाली प्रतिमान

89. 'मानवी भावना ह्या सहजप्रवृत्तीमधून निर्माण होतात' असे मत कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने व्यक्त केले आहे ?

(1) मॅकडुगल
(2) जेम्स व लँग
(3) ड्रिव्हर व ब्राऊन
(4) ब्रुनर

90. एकच कसोटी एकाच परीक्षकाने वेगवेगळ्या वेळी तपासली तरी गुणांमध्ये फरक पडत नाही. किंवा एकच कसोटी अनेक परीक्षकाने तपासूनही गुणांत फरक पडत नाही. या विधानातून कसोटीचा कोणता निकष साध्य होतो ?

(1) विश्वसनीयता
(2) वस्तुनिष्ठता
(3) उपयुक्तता
(4) सप्रमाणता

सूचना : — प्र. क्र. 91 व प्र. क्र. 92 साठी :
एका गावाचे चार दिवसांचे कमाल व किमान तापमान दर्शवले आहे. त्याचे निरीक्षण करून प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

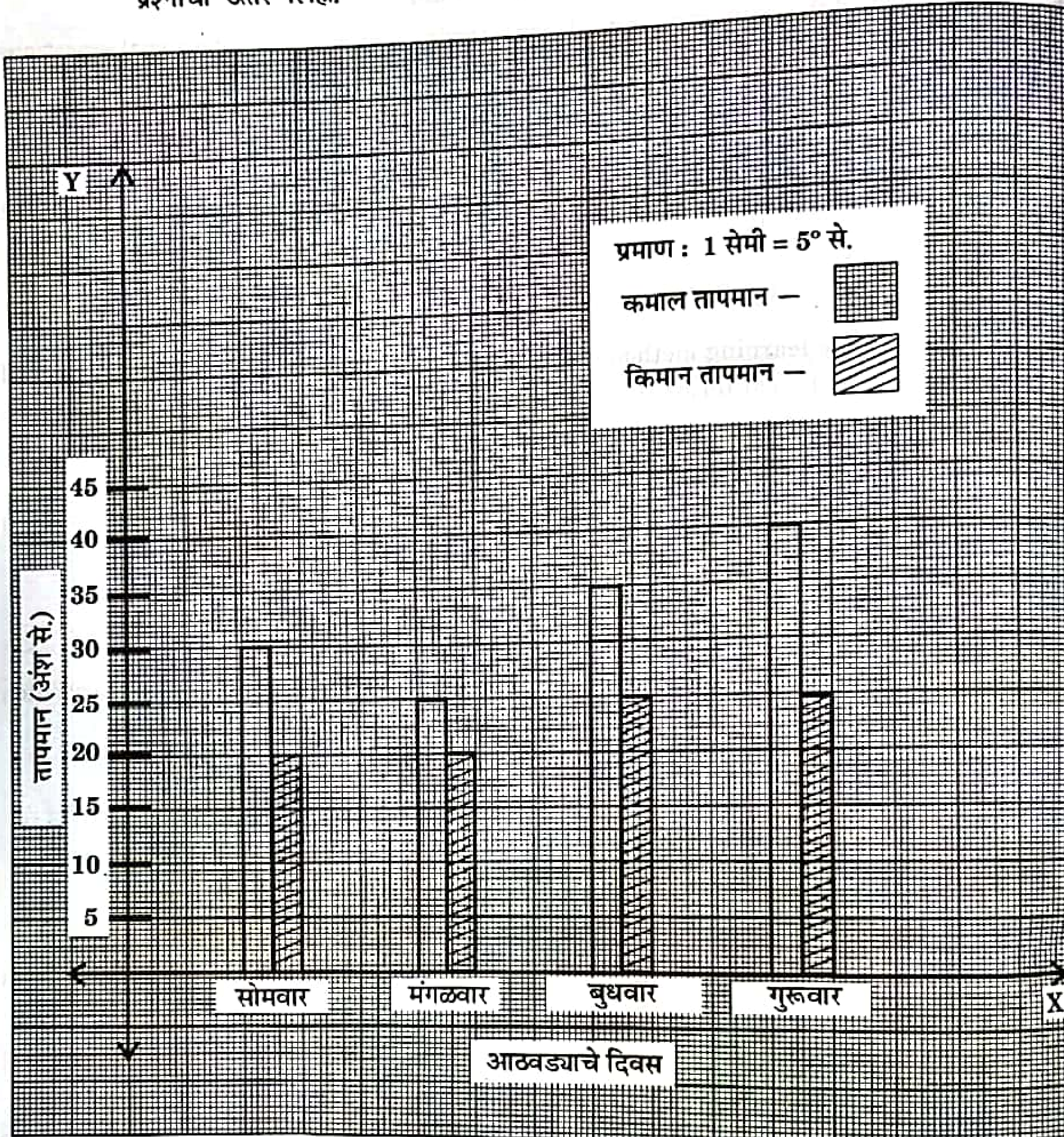

91. कमाल व किमान तापमानातील फरक कोणत्या दिवशी सर्वात जास्त आहे ?
(1) मंगळवार (2) गुरूवार (3) बुधवार (4) सोमवार

92. चार दिवसाच्या किमान तापमानाची बेरीज व कमाल तापमानांची बेरीज यांतील फरक किती ?
(1) 40° (2) 90° (3) 130° (4) 50°

93. सव्वाअकरा वाजता घड्याळातील तासकाटा व मिनिटकाटा यांमध्ये किती अंशाचा कोन होईल ?
(1) 120° (2) 127.5° (3) 112.5° (4) 130°

94. 3 ही पहिली त्रिकोणी असेल तर क्रमागत पाचव्या क्रमांकावर येणाऱ्या त्रिकोणी संख्येचा वर्ग किती ?

(1) 225 (2) 784 (3) 441 (4) 900

95. 8, 2, 0, 7 हे सर्व अंक वापरून तयार होणाऱ्या मोठ्यात मोठ्या पाच अंकी व लहानात लहान पाच अंकी संख्येतील फरक किती ?

(1) 66412 (2) 68642 (3) 66642 (4) 68742

96. नमिताने गृहउद्योगासाठी दसादशे $7\frac{1}{2}$ दराने बँकेकडून 1,50,000 रुपयांचे कर्ज 8 वर्षांसाठी घेतले, तर त्या मुदतीनंतर कर्जफेडीसाठी एकूण किती रक्कम तिने बँकेला परत करावी ?

(1) ₹ 2,40,000 (2) ₹ 24,000 (3) ₹ 90,000 (4) ₹ 9,00,000

97. एका परीक्षेत आराध्याला मराठीत 30 पैकी 24 गुण, गणितात 50 पैकी 38 गुण, विज्ञानात 75 पैकी 63 गुण व हिंदीत 90 पैकी 63 गुण मिळाले, तर तिला कोणत्या विषयात शेकडा अधिक गुण मिळाले ?

(1) गणित (2) मराठी (3) हिंदी (4) विज्ञान

98. सोनालीने 50 डझन केळी ₹ 60 डझन दराने खरेदी केली व ₹ 550 शेकडा या दराने विकल्यास किती रुपये नफा किंवा तोटा होईल ?

(1) ₹ 400 नफा (2) ₹ 300 नफा (3) ₹ 400 तोटा (4) ₹ 300 तोटा

99. दोन समांतर रेषांना एका छेदिकेने छेदल्यास संगतकोनांच्या किती जोड्या मिळतील ?

(1) पाच (2) दोन (3) चार (4) सहा

100. O केंद्र असलेल्या वर्तुळातील 16 सेमी लांबीची जीवा PQ ही वर्तुळकेंद्रापासून 6 सेमी अंतरावर असल्यास त्या वर्तुळाची त्रिज्या किती ?

(1) 8 सेमी (2) 14 सेमी (3) 10 सेमी (4) 16 सेमी

101. $\frac{\sqrt{800-175} \times \sqrt{0.58+0.06} \times \sqrt{1024}}{\sqrt{100} \times \sqrt{256}}$ = किती ?

(1) 4 (2) 0.4 (3) 40 (4) 0.04

102. 5 ताटे व 10 वाट्यांची किंमत 1,000 रुपये आहे. 2 ताटे व 8 वाट्यांची किंमत ₹ 560 आहे, तर एका ताटाच्या किंमतीत किती वाट्या मिळतील ?

(1) 4 (2) 5 (3) 2 (4) 3

103. 72 आणि 96 यांचे सामाईक विभाजक किती आहेत ?

(1) 24 (2) 8 (3) 12 (4) 6

104. एक भिंत बांधण्यासाठी दररोज 8 मजूर लावल्यास 5 दिवस लागतात. मजुरांची संख्या $\frac{5}{4}$ पट केल्यास तीच भिंत बांधण्यासाठी पूर्वीपेक्षा किती कमी दिवस लागतील ?

(1) 1 (2) 3 (3) 4 (4) 2

105. एका संख्येची तीनपट आणि 6 यांची बेरीज पंधराच्या चौपटीइतकी आहे, तर त्या संख्येची निमपट किती ?

(1) 30 (2) 18 (3) 9 (4) 15

106. सव्वापाच किमी लांबीच्या रस्त्याला डांबरीकरण करायचे आहे. त्यापैकी साडेनऊ हेक्टोमीटर लांबीच्या रस्त्याचे डांबरीकरण पूर्ण झाले, तर अजून किती मीटर लांबीच्या रस्त्याचे डांबरीकरण बाकी आहे ?

(1) 4250 मी. (2) 4200 मी. (3) 4300 मी. (4) 5155 मी.

107. सकाळी पावणेआठ वाजता सुरू झालेला क्रिकेटचा सामना त्याच दिवशी दुपारी अडीच वाजता संपला, तर सामना किती वेळ चालू होता ?

(1) पावणेसात तास (2) पावणेपाच तास (3) सव्वासहा तास (4) सव्वासात तास

108. 36060 मण्यांपासून प्रत्येकी 12 मण्यांची एक माळ याप्रमाणे माळा तयार केल्यास जास्तीत जास्त किती माळा तयार होतील ?

(1) 305 (2) 350 (3) 30005 (4) 3005

109. एका पुस्तकाची $\frac{5}{7}$ पाने वाचली तेंव्हा 56 पाने वाचायची शिल्लक राहिली, तर त्या पुस्तकात एकूण किती पाने असतील ?

(1) 196 (2) 302 (3) 130 (4) 140

110. 4.5 मी कापडापासून दोन शर्ट शिवले जातात, तर 15 शर्ट शिवण्यासाठी किती कापड लागेल ?

(1) 67.5 मी (2) 30 मी (3) 33.75 मी (4) 60 मी

111. 'O' केंद्र असलेले वर्तुळ $\angle ADB$ च्या बाजूंना बिंदू A व बिंदू B मध्ये स्पर्श करते. जर $m\angle ADB = 68°$ असेल, तर $m\angle AOB$ = किती ?

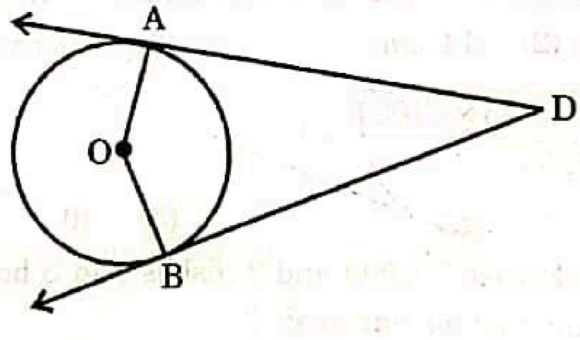

(1) 180° (2) 112° (3) 248° (4) 122°

112. काही मजुरांची 10 दिवसांची मजुरी ₹ 19,200 मिळते. मजुरांची संख्या 3 ने कमी केली तर 5 दिवसांची मजुरी ₹ 6,000 होत असल्यास, प्रत्येक मजुराची एका दिवसाची मजुरी किती असेल ?

(1) ₹ 320 (2) ₹ 180 (3) ₹ 160 (4) ₹ 240

113. पाच कुटुंबांनी अनुक्रमे 45 किग्रॅ, 60 किग्रॅ, 50 किग्रॅ, 24 किग्रॅ आणि 31 किग्रॅ याप्रमाणे तांदूळ जमवले. ते सर्व तांदूळ पाच समान पिशव्यात भरायचे असल्यास प्रत्येक पिशवीत किती तांदूळ भरावे ?

(1) 44 किग्रॅ (2) 42 किग्रॅ (3) 40 किग्रॅ (4) 39 किग्रॅ

114. एका वर्तुळाच्या केंद्रीय कोनाचे माप 125° आहे, तर त्या कोनाच्या संगत विशालकंसाचे माप किती असेल ?

(1) 45° (2) 235° (3) 135° (4) 225°

115. खालील आकृतीतील पंचकोनी चितीच्या शिरोबिंदूंची संख्या ही पृष्ठांच्या संख्येपेक्षा कितीने जास्त आहे ?

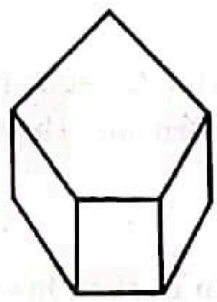

(1) 3 ने (2) 5 ने (3) 7 ने (4) 4 ने

116. खालील आकृतीत प्रत्येक लहान चौरसाची परिमिती 9.6 सेमी आहे, तर संपूर्ण आकृतीची परिमिती किती ?

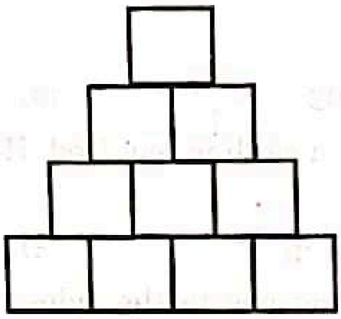

(1) 31.2 सेमी (2) 45.6 सेमी (3) 96 सेमी (4) 38.4 सेमी

117. ₹ 8,400 रकमेत ₹ 200 व ₹ 500 किंमतीच्या समान नोटा आहेत, तर त्या रकमेत एकूण किती नोटा आहेत ?

(1) 24 (2) 12 (3) 16 (4) 20

118. 12 मी लांब व 9 मी रुंद आयताकृती जागेत दीड मीटर बाजूचे घनाकृती चार खड्डे खणल्यास, उरलेल्या जागेचे क्षेत्रफळ किती ?

(1) 96 चौ.मी. (2) 99 चौ.मी.

(3) 18 चौ.मी. (4) 105.75 चौ.मी.

119. 150 सेमी लांब, 120 सेमी रुंद व 90 सेमी उंची असणाऱ्या इष्टिकाचिती आकाराच्या पेटीला बाहेरून रंग देण्यासाठी ₹ 50 चौ.मी. दराने किती रुपये खर्च येईल ?

(1) ₹ 446 (2) ₹ 432 (3) ₹ 423 (4) ₹ 342

120. खालीलपैकी सहमूळ संख्या नसलेली जोडी कोणती ?

(1) 165 व 92 (2) 140 व 177

(3) 308 व 295 (4) 207 व 195

परिसर अभ्यास

121. अजिंठा लेणी कोणत्या जिल्ह्यात आहे ?
(1) जालना
(2) छत्रपती संभाजीनगर
(3) बुलढाणा
(4) जळगाव

122. खालीलपैकी अदृश्य व्यापार करणारी व्यक्ती कोण ?
(1) शेतकरी
(2) डॉक्टर
(3) कुंभार
(4) सराफ

123. ध्रुवाकडे बाष्पीभवनाचा वेग .... असतो.
(1) कमी – जास्त
(2) सौम्य – कमी
(3) मध्यम – कमी
(4) कमी – कमी

124. थंड प्रदेशातील हिम हे .... असते.
(1) पारदर्शक
(2) भरीव
(3) एकसंध
(4) अपारदर्शक

125. खालील पर्यायापैकी पश्चिमवाहिनी नदी कोणती ?
(1) लुनी
(2) शोण
(3) तुंगभद्रा
(4) गोमती

126. ISRO हे कशाचे संक्षिप्त रूप आहे ?
(1) Indian Space Research Organisation
(2) Indian Space Reserve Orbit
(3) Indian Sphere Research Organisation
(4) Indian Sphere Research Orbit

127. खालील पर्यायांपैकी मृदेची सुपीकता कमी कशामुळे होते ?
(1) सेंद्रिय पदार्थांचे प्रमाण जास्त असणे
(2) वेगवेगळी पिके घेणे
(3) मृदेचा सामू (pH) 8 पेक्षा जास्त असणे
(4) मृदेचा सामू 6 ते 8 च्या दरम्यान असणे

128. अग्निबाणाचे प्रक्षेपण कार्य .... च्या नियमाशी संबंधित आहे.
(1) न्यूटनचा गतिविषयक पहिला नियम
(2) न्यूटनचा गतिविषयक दुसरा नियम
(3) न्यूटनचा गतिविषयक तिसरा नियम
(4) न्यूटनचा वैश्विक गुरुत्वाकर्षण सिद्धांत

129. आइस्क्रीम तयार करताना व ते थंड ठेवण्यासाठी कशाचा उपयोग होतो ?
(1) गोठवलेला कार्बन डायॉक्साइड
(2) गोठवलेला कार्बन मोनॉक्साइड
(3) द्रवरूप नायट्रोजन
(4) हायड्रोजन

130. रक्तातील अविद्राव्य स्थायू वेगळे करण्यासाठी कोणत्या पद्धतीचा वापर केला जातो ?
(1) हिमोलिसिस पद्धत
(2) अपकेंद्री पद्धत
(3) डायलिसिस पद्धत
(4) उर्ध्वपातन पद्धत

131. हिमालयातील नद्यांना उन्हाळ्यात पूर येण्याची क्रिया कोणत्या बदलामुळे घडते ?
(1) विलयन बदल
(2) संघनन बदल
(3) संप्लवन बदल
(4) बाष्पीभवन बदल

132. खाली सांध्याचे प्रकार व हाड यांच्या जोड्या दिल्या आहेत. त्यातील अयोग्य जोडीचा पर्याय कोणता ?

(*i*) उखळीचा सांधा	(अ) कोपर
(*ii*) बिजागरीचा सांधा	(ब) मनगट
(*iii*) संरकता सांधा	(क) कवटीची हाडे
(*iv*) अचल सांधा	(ड) खांदा

	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)
(1)	(अ)	(ब)	(क)	(ड)
(2)	(ब)	(क)	(अ)	(ड)
(3)	(ब)	(ड)	(अ)	(क)
(4)	(ड)	(अ)	(ब)	(क)

133. 'DOT' ही उपचारपद्धती कोणत्या आजारासाठी वापरली जाते ?
(1) कावीळ
(2) विषमज्वर
(3) मलेरिया
(4) क्षयरोग

134. खाली बांधकामसाहित्य व त्यांचे मूळस्रोत दिले आहेत. त्यातील विसंगत जोडी ओळखा.
(1) वाळूपासून काच
(2) मातीपासून विटा
(3) कांस्यापासून लोखंड
(4) चुनखडीपासून सिमेंट

135. जिभेवरच्या छोट्या छोट्या उंचवट्यांना .... म्हणतात.
(1) रुचिनलिका
(2) रुचिकलिका
(3) रुचिकर्णिका
(4) स्वादनलिका

136. छत्रपती शिवाजी महाराजांचे विश्वासू सहकारी व त्यांची जबाबदारी यांची अयोग्य जोडी कोणती ?
(1) पायदळातील अधिकारी – नूर बेग
(2) आरमारदलातील अधिकारी – मुहम्मद कुलीखान
(3) स्वराज्यातील सरदार – सिद्दी हिलाल
(4) शिवरायांचा वकील – काझी हैदर

137. रियासतकार गो. स. सरदेसाई यांनी 'स्थिरबुद्धी' या विशेषणाचा वापर कोणाच्या संदर्भाने केला आहे ?
(1) छत्रपती संभाजी महाराज
(2) छत्रपती राजाराम महाराज
(3) महाराणी ताराराणी
(4) छत्रपती शिवाजी महाराज

138. रामायण : रामानंद सागर : भारत एक खोज : ?
(1) शाम बेनेगल
(2) बी. आर. चोप्रा
(3) बासू चटर्जी
(4) गोविंद निहलानी

139. भारतात 'हैद्राबाद संस्थान'चे विलीनीकरणास विरोध करणारी संघटना कोणती ?
(1) हैद्राबाद स्टेट कॉंग्रेस
(2) कर्नाटक परिषद
(3) रझाकार
(4) आंध्र परिषद

140. 1991 या वर्षातील राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील महत्त्वाच्या घडामोडी खालीलपैकी कोणत्या ?
(अ) आर्थिक उदारीकरणास सुरुवात
(ब) सोव्हिएट युनियनचे विघटन
(क) जगातील शीतयुद्धास सुरुवात
(1) फक्त (अ) आणि (ब)
(2) फक्त (ब) आणि (क)
(3) फक्त (अ) आणि (क)
(4) तिन्ही (अ), (ब) आणि (क)

141. आधुनिक भारताच्या इतिहासाचा कालखंड हा प्रामुख्याने कोणाच्या कारभाराचा काळ मानला जातो ?

(1) सरंजामदार व संस्थानिक
(2) भांडवलदार व ब्रिटीश
(3) सामंत व ब्रिटीश
(4) संस्थानिक व ब्रिटीश

142. महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ ही संस्था विद्यार्थ्यांसाठी कोणते मासिक प्रकाशित करते ?

(1) किशोर
(2) किलबिल
(3) जीवन शिक्षण
(4) शिक्षण संक्रमण

143. स्वातंत्र्य संग्रामातील 'काकोरी कट' खालील पर्यायांपैकी कोणत्या घटनेशी संबंधित आहे ?

(1) चितगाव शस्त्रागारावरील हल्ला
(2) रेल्वेतून नेल्या जाणाऱ्या सरकारी खजिन्याची लूट
(3) हावडा - सिबपूर प्रकरण
(4) सेंट्रल असेंब्ली बॉम्ब केस

144. संयुक्त महाराष्ट्र आंदोलनात 'मावळा' या टोपणनावाने वर्तमानपत्रात व्यंगचित्रे कोणी काढली ?

(1) आर. के. लक्ष्मण
(2) सुधीर तैलंग
(3) प्रवोधनकार केशव ठाकरे
(4) बाळासाहेब ठाकरे

145. राज्यसभा हे .... सभागृह नाही.

(1) वरिष्ठ
(2) द्वितीय
(3) कनिष्ठ
(4) कायमस्वरूपी

146. खालील पर्यायांपैकी राष्ट्रपती कोणाची नेमणूक करत नाहीत ?

(1) निवडणूक आयुक्त
(2) पंतप्रधान
(3) राज्यपाल
(4) उपराष्ट्रपती

147. खालील पर्यायांपैकी अयोग्य विधान कोणते ?

(1) पाचशेपेक्षा कमी लोकसंख्या असणाऱ्या दोन किंवा अधिक गावांसाठी गट-ग्रामपंचायत असते
(2) प्रत्येक आर्थिक वर्षात ग्रामसभेच्या किमान सहा सभा होणे बंधनकारक आहे
(3) ग्रामसेवकाची नेमणूक गटविकास अधिकारी करतात
(4) ग्रामसभा बोलविण्याची जबाबदारी सरपंचावर असते

148. सूर्यास्तानंतर वाहणारे वारे कोणते ?

(1) खारे वारे
(2) हंगामी वारे
(3) पर्वतीय वारे
(4) ग्रहीय वारे

149. कोणत्या हवामानात बाष्पीभवनाची क्रिया मंदावते ?

(1) कोरडे
(2) उष्ण
(3) दमट
(4) थंड

150. इयत्ता 5वी च्या वर्गातील विद्यार्थी व शिक्षक अलिबाग येथे अभ्यासपूरक कामासाठी गेले तर त्यांनी कोणत्या अध्यापन पद्धतीचा वापर केला ?

(1) सहल पद्धती
(2) प्रवास पद्धती
(3) निरीक्षण पद्धती
(4) दिग्दर्शन पद्धती